

Valtiotalous vs. Yhteiskuntatalous

Kirj. V. S—o

Tämä kirjoitus ei ole tarkoitettu väittelyn aiheeksi, eikä marxilaisuuden selitykseksi, vaan vakavan tutkimuksen herättämiseksi niiden työläislukijain keskuudessa, jotka haluavat tulla tietoisiksi oman luokkansa kannalta otsikossa mainittujen suurprobleemien selvittämisessä. Kun näiden kysymyksiä analysoiminen on laajan lukijakuntamme keskuudessa valitettavan heikkoa ja luokkamme filosofiselta pohjalta sangen välttämätöntä, niin toivon että lukija uhrautuu tähän selostukseen huolellisesti ja unoittaa hetkeksi perimäkasityksensä kysymyksiin nähden.

FLAMME suurien kysymyksiä murtokaudessa, jossa pakostakin filosofiamme täytyy alkaa kulkemaan omaan suuntaansa, huolimatta kaikesta porvarillisesta sekasotkuisuudesta, mitä jokapäiväinen ympäristömme meille sivistyksen — vieläpä tieteenkin — nimessä joka käänteessä tyrkyttää. Olemme monet kerrat koettaneet osoittaa, että valtio ei ole yhteiskunnallinen organismi, eikä sitä siis tieteellisen tutkimuksen valossa voida nimittää yhteiskunnalliseksi järjestelmäksi. Niin siis panemme mieleemme heti alussa että valtio päinvastoin on täydellisesti, jokaiselta kulmaltaan, yhteiskunnasta irtaantuneiden yksilöiden erikois-
eduille rakentunut ja kehittynyt laitos. Sen ainoana tarkoituksena on suojella ja varustaa yksilöiden, tahi lallistutettujen persoonien, omaisuuden valtauskonot lainlaadinnan, tahi lakien julistamisen kautta. Valtio on laitos, jonka kautta voidaan toimeenpanna yhteiskunnalliseksi elämäntarvikkeiksi työn avulla luotujen käyttöarvojen riistäminen niiltä jotka niiden luojina ovat, niille jotka eivät itse mitään arvoja luo. Näin ollen ensimmäinen tylysty-
nyt luokkakäsitys on se, kun kohdistamme luokkavihamme joihinkin persoonallisiin tuotantolaitoksien omistajiin. Luonnollisesti nämä teollisuusporvarit ovat vihollisiamme, joiden kanssa me lähemmin joka päivä olemme luokkataistelussa, koska on helpointa havaita että nuo poroonit ovat lähempiä riistäjiämme. Mutta painakaamme nyt samalla mieleemme että noiden herrojen orjuuden alta meidän olisi helppo nousta, ellei heidän suojanaan olisi valtiojärjestelmä. Samoin sekkin, että kukaan niistä ei kykenisi riistämään työmme tuloksia ilman valtion olemassaoloa. Poliitikko on valtion toimintaa ja se tarkoittaa riistäjien keskinäistä riistomahdollisuuksien ja niistä johtuvien eri aseille syntyneiden etujen ristiriitaisuuksien tasoittelemista lainsäädännön ja sen toimeenpanemisen kautta. Tässä tehtävässään poliittinen valtio tarvitsee monenlaisia tehtäviä ja monenlaisia virkamiehiä, sekä vielä lisäksi suuren määrän palkkatyöläisten fyysillistä työvoimaa. Valtion toiminta-alueelle kuuluu tuhansia erilaisia virastoja, arkistoja, kouluja, pankkeja, vankiloita, militaristisia laitoksia maalla, merellä ja il-

massa, köyhäinlaitoksia, hullujenhuoneita, la-
kihuoneita, osakepörssijä, velka- tai krediittilaitoksia, kauppakamareita, kauppalinjoja, poliiseja ja pyssyhurtia j.n.e. aivan loppumattomiin asti. Huomatkaamme, että tuo kaikki toimitetaan tuotantotoiminnan ulkopuolella.

Samoin myöskin se ei merkitse yhteiskunnallisten työn tulosten jakotoimintaa, mikä taloustieteellisesti kuuluu myöskin tuotantotoiminnan yhteyteen. Huomatkaamme myöskin että tuo suuremoinen rähjäys, ruumiillisten voimien tuhlaus, työn synnyttämien arvojen ansaitsematon kulutus, ei tieteellisesti — ja vieläkin vähemmän meidän luokkafilosofiamme mukaan — kuulu yhteiskunnallisten toimien piiriin. Päinvastoin se aina kohdistuu yhteiskuntaprinsssiä vastaan, yksilöllisten pyrkimysten puolesta, mitkä eivät edes nimeksikään synnytä käyttöarvoja. Yhteiskunta tarkoittaa kokonaista — kaikkien yhteistä. Valtio, yhteiskunnan häviämistä — ja yksilöllisyyden asettamista — yksilöetujen voimaanpanemista yhteisetujen tilalle.

Työtoiminta, minkä tarkoituksena on ihmisen elämäntarvikkeiden luominen, niiden jakaminen ja kuluttaminen uuden työvoiman synnyttämiseksi, on yhteiskuntataloutta. Työn kautta luotujen arvojen riistäminen ja siinä esiintyvä keinottelu on valtiotoimintaa, eli politiikkaa. Se on valtiotaloutta. Tehkäämme tämä analyysi mahdollisemman selväksi.

Puhuessamme työntulosten riistämisestä on aina koetettu kiinnittää ajatusta siihen pisteeseen, että riisto ei ole mahdollinen ilman valtiojärjestelmää. Vielä enemmän. Riisto on mahdollinen vain valtiossa ja vain sitä varten se syntyi ja on olemassa.

Vaikkakin riistosta on sanomalehtemme palstoilla paljon puhuttu, niin emme näiden asiain selostuksessa voi sitä silti syrjäyttää ja että ei syntyisi väärinymmärryksiä, mainitkaamme kuinka valtio sen toimittaa. Valtiossa — olkooppa se sitten muodoltaan se tahi tämä — tuotetaan tavaroita markkinoita varten. Ennenkuin tämänlainen tuotantoperiaate voidaan panna käytäntöön, täytyy työn kautta luodut elämäntarvikkeet — (käyttöarvot) muuttua luonteeltaan tavara-arvoiksi. Käyttöarvoina ne helposti voivat esiintyä markkinoilla vaih-

don alaisena tavarana ja niiden vaihdossa on välttämättöintä tavaralaatujen hinnottelu (hintajärjestelmä). Markkinoilla tavarain hinnat keskimääräisesti esittävät niiden tuotantokustannusta, kun niihin tuotantokuluihin lisätään tavarain kuletuksia, vaihtopalkkio, vaihtajain liikekulut, pääoman korko, valtion ja kunnan verot, omaisuuden vakuutus j.n.e. Näin siis huomaamme että tavarain hinta markkinoilla on paljon korkeampi kuin mitä tavarain luominen — raaka-aineineen — tuotannossa tulee teollisuuden omistajille maksamaan. Palkkatyöläinen kapitalistisen valtiojärjestelmän alaisena on alaston, se tarkoittaa vailla tuotantovälineitä. Ainoa mitä hän alastomuudessaan omistaa, on oma fyysillinen työvoimansa ja palkkajärjestelmän alaisena se työvoima muuttuu tavara-arvoksi markkinoilla, se myydään ja ostetaan. Työläinen näin siis on työvoimansa tuottaja ja sen myyjä. Työvoiman tuotantokustannukset ovat pienet, koska sen tuottajat ovat alastomia. Ei ole suoritettavana työvälineiden hankkimista ja niiden kulumista, ei tehtaiden kunnossapitämistä, ei pääoman korkoa, omaisuuden vakuutusta, ei markkina kustannuksia eikä suoranaisia valtion ja kunnan veroja j.n.e.

Kun siis työvoiman tuotantokustannukset ovat verrattain pienet verrattuna muiden markkinatavarain tuotantokustannuksiin, niin sen myyntihintakin markkinoilla on suhteellisen alhainen. Siellä kuitenkin tavarain hinnat määritellään tuotantokustannuksien perusteella ja työvoiman ostaja maksaa siitä alhaisimman kustannusarvon, sikäli alhaisimman, mitä suurempi on työvoimatavarain tarjonta, sillä sen myyntikilpailu on silloin suurempi. Useasti on käynyt kilpailu niin järkeväksi, että työvoimaa on myyty alle tuotantokustannuksien, mistä seurauksena on työvoimatavaran vähentyminen.

Kun nyt kapitalistinen valtiotalousjärjestelmä on tavaratuotantoa markkinoilla keinottelua varten, niin antaa se tilaisuuden kaikenlaisille keinottelijoille hankkia ja tehdä rikkauksia ansioittomasti, ilman hyödyllistä työtä. Samalla kertaa se antaa tilaisuuden ja välttämättömyyden ostaa halpaa työvoimaa hyödyttömään työhön, senlaiseen työhön mikä ei synnytä arvoja ja senlaisten laitosten rakentamiseen, joita yhteiskunnan yleinen elämä ei ollenkaan tarvitse ja mitkä ovat yleistä hyötyä vastaan. Kaiken muun lisäksi antaa se mahdollisuuden mainion ja välttämättömäksi käyneen poliittisen armeijan olemiselle, jonka vuotuiset ylläpitokustannukset nousevat uskomattoman suuriin summiin ja mitkä yhteiskuntataloudelliselta pohjalta katsottuna eivät ole mitään muuta kuin tyhjää toimittajia, tahi loiselajia yhteiskunnan ruumiissa, militaristiset laitokset nekin lukuun otettuna. Tämän kaiken huimaavan suuren syöpäläisjoukon ylläpitämisen ja sen käsiin joutuneen rikkauden täytyy hyödyllistä tuotantotyötä tekevän työväestön tuottaa yliarvon osana. Se käy pänsä siis tuotannossa, mihin riistäjät eivät osallistu, siten että työläiset joutuvat teke-

mään noin kolme neljättäosaa enemmän työtä työvoiman ostajalle, kuin mitä tämä työläiselle palkan muodossa, työvoiman hintana maksaa, huolimatta siitä että tässä ilmeisesti nähdään tapahtuvan vääryyttä hirveimmässä muodossa, minkä vuoksi työväestö näännyy kurjuuteen, heidän lapsensa kärsien suurinta puutetta, heidän terveytensä joutuen alle normaalin tuhannet ja miljoonat kuolevat aikaisella taipaleella, valtio ei ainoastaan suojele riistäjiään, mutta pakoittaa ne yhä suurentamaan riistoa. Kuitenkin tämän selvästi nähtävän tilan vallitessa, valtio kaikkine sivistyslaitoksineen vakuuttaa olevansa yhteiskunnallisen järjestelmän organismi! Ei ainoastaan valtio ja ne ihmiset, jotka ovat asemansa perusteella valtioon kuuluvia, mutta me palkkaorjat itse ja monet miestä, jotka koettamme luokkamme sivistystä viedä eteenpäin, rakastavat antaa tälle kapitalistien omalle järjestelmälle yhteiskunta nimityksen.

On tullut aika paljastaa tämä saastainen valhe. Meidän täytyy tulla tuntemaan totuus, se että työläiset — hyödyllisten käyttöarvojen luoja — eivät milloinkaan valtiohistoriain aikana ole kuuluneet valtion kansalaisten joukkoon asemansa perusteella, huolimatta siitä että ne nimellisesti liitetäänkin valtion väestökirjoihin. Vasta viimeisten vuosikymmenien, viimeisen vuosisadan, aikana on palkkaorjille laillisesti myönnetty tuo petollinen oikeus (oikeammin velvollisuus) että he saavat äänestää riistäjien edustajia parlamenttiinsa. Työläisillä on elämän mahdollisuus kapitalistien valtiossa vain niin kauan kuin he kykenevät luomaan riittävän määrän yliarvoa — rikkautta — palkkajärjestelmän avulla keinottelevan, työhön kykenemättömän ja -haluttoman, valtiollisen luokan hyväksi. Kun riistäjät eivät meistä enään voi hyötyä pusertaa, ne heittävät meidät yksinkertaisesti valtion suojaamana sinne, minne muukin sille tarpeeton roska kaadetaan.

Työväenluokan pohjustalle rakentuvan tieteen ja sille ominaisen filosofian täytyy kyetä määrittelemään huolellisesti minkälaista on se ihmisen toiminta, mitä me nimitämme työn nimellä. Työn arvojen riistäminen ja niiden kanssa keinotteleminen ei ole työtä. Työn tarkoituksena on ihmisen olemassaolemisen säilyttäminen, sen tarkoitus on luoda käyttöarvoja, elämän tarpeita varten, kuten ravintoaineita, suojaa, lämmitysaineita, vaatetustarvikkeita, kulkuvälineitä, opetusta niiden hankkimisessa, teknillisiä kouluja ja sivistyslaitoksia, terveydenhoito, yleisiä nautintoja ja ajanviettolaitoksia, j.n.e. Vastakohtana näille esittämme toimintamuotoja mitä me emme kutsu työksi. Niitä ovat: kaupakeinottelu laitoksineen, pankkeineen, velka- ja omistuskirjoineen, kasöörineen ja kirjanpitäjineen, ryöstövouteineen ja huutokauppoineen. Valtiovirastot, osakepörssit, lainauskonttorit ja militaristiset armeijat välineineen. Konkurssi ja pesänselvitys, perintövirastot, morketti- ja krediittiliikkeet, tilin-tarkastajineen, kaupakoulu, lakihuoneet lakimiehi-

neen ja omaisuuden rikosoikeudet, poliisilaitokset, omaisuuden vakuutuslaitokset, vankilat, y.m. aina pyssyhurttaan asti. Näitä emme voi nimittää työksi. Yhtä vähän voimme niitä pitää yhteiskunnallisina toimina ja -laitoksina. Ne ovat ominaisia ja välttämättömiä ainoastaan poliittisessa valtiossa. Taloudellista valtiomuotoa ei voida kuvitella ollenkaan. Niin myöskin kun puhumme talouskysymyksestä, tulisi aina muistaa että taloustoiminnalla ymmärretään ihmiselämän ja yhteiskunnallisen elämän säilyttämiseksi kohdistettua työ- ja jakotoimintaa.

Kun alkuihminen, tieteen mukaan, alkoi luonnon raaka-aineesta muokkaamaan itselleen vissiin tarkoitukseen sopivaa työasetta ja kun hän edelleen alkoi tätä asettaan käyttämään työhön, sai ihminen tieteen mukaan ihmisen arvon, eroituksena luonnon muista eläimistä. Työvälineensä kautta syntyi hänelle taloustoimintaa, mitä ei enemminkin vielä milloinkaan ollut olemassa. Taloustoiminta vetäisi ihmiset toistensa yhteyteen, josta ei enää ollut mahdollisuutta erkaantua, sillä talous auttoi yhteisyyttä joka suhteessa. Taloustoiminta siten sitoi ihmiset toisiinsa mistä syntyi ihmisten yhteiskuntatalous. Yhteiskunta näin rakentui taloudellisille suhteille ja yhteisen hyvän rakentamisessa ei tarvittu laiskoja, työhön käymättömiä, vaan jokaisen täytyi osansa muodossa tahi toisessa antaa ja mitään ei voida antaa ilman hyödyllistä toimintaa. Työstä kieltäytyneet — laiskat — olivat yhtenäisyydelle haitaksi ja niistä haluttiin päästä eroon. Ne heitettiin tunkion toiselle puolelle, samoin kuin riistäjien valtiossa on heitetty heitä jotka työtä ovat tehneet. Tässä lyhyt viittaus taloustieteen perusteeseen. Se osoittaa meille mitä on yhteiskunta ja mitä on talous, mitä ihmiseltä vaaditaan ennenkuin hän on keivoillinen yhteiskunnan jäseneksi, minkälaista toimintaa on taloustoiminta ja mikä vuorostaan ei sitä ole j.n.e.

Kun vertaamme tätä tieteen välttämätöntä vaatimusta nykyiseen riistäjäin valtioon, niin helposti havaitsemme että valtio ei ole edes mitään kolkalta yhteiskuntaa vastaava laitos. Samalla sen, että valtiotoiminta ei ole taloustoimintaa. Se on politiikkaa taloustoiminnan kautta saatujen, eli riistettyjen työarvojen omistamisessa ilman työtä, ilman taloustoimintaa. Samalla huomaamme että työväenluokka kapitalistien valtiossa on yhteiskunnallisessa taloustoiminnassa työnsä kanssa mutta ei kuulu vuorostaan mitään kolkalta valtioon, paitsi että on joutunut valtion orjuuden alaiseksi — on elävä, arvoja luova työkone valtiolle. Me työläiset, jotka emme tee elämäämme ja kerää rikkauksia keinottelemalla niitä toisilta jotka niitä luovat, emme myöskään voi sopia valtion suojelusta nauttivien kansalaisten joukkoon.

Valtio ei ole meidän.

Alkäämme siis valitustyössämme koettako uskotella, että se olisi yhteiskunta, mihin vain työläisten — tieteen mukaan — tulisi kuulua. Enemmänkin siksi, koska senlainen uskottelu johtaa vä-

hemmän ajattelevan työläisjoukon senlaiseen ajatukseen, että hekin muka osana kuuluvat tähän kapitalistien keskinäiseen yhteiskuntaan.

Silloin myöskin joudutaan toiseen pahaan. Jos me kerran käsitämme kuuluvamme tähän valtioyhteiskuntaan, niin luonnollisesti meidän tulisi omaksua poliittinen maailmankatsomuskin ja toimia poliittisesti, koska yhteiskuntamme kerran on poliittinen rakenne.

Antakaamme kapitalisteille se mikä heidän on ja pyrkikäämme pitämään omamme.

Yleinen yhteiskuntatiede käsittelee ihmisten välisiä asioita myöskin kapitalistien valtion ajalta, mutta tämä tieteessä kantaa valtioyhteiskuntanimitystä, erikoisesti senkin vuoksi kun valtiojärjestelmän vallitessa ei todellisesti yhteiskuntajärjestelmää ole olemassa ollenkaan. Silloin kun yhteiskunnallisten asiain hoito ja niistä rakaiseminen siirtyi valtion monopoliksi, ulos varsinaisen yhteiskunnan väestön käsistä, silloin myös valtio asetti itsensä yhteiskunnan paikalle, minkä se ensin hävitti sikäli kuin se valtiolle oli sopimatointa. Mutta vaikkakin se on anastanut yhteiskunnan organisen paikan, ei se silti muutu yhteiskunnalliseksi organismiksi. Se edelleenkin on ja pysyy valtiona, riistoeuista riitelevänä järjestelmänä. Porvarillinen tiede on hylättävä juuriaan myöten.

Nyt tarkastelemme eri valtiomuotojen hallintotapoja ja tulemme osoittamaan että n.s. demokraattiset valtiot ovat hallinnollisesti esiintyneet kaikkien sopimattomimpina muotoina.

Demokraattiset ihanteet ja pyrkimykset eivät sovi poliittisen valtion toimintatapoihin. Nämä mielipiteet ja aatteet ovat perinnöllisiä jätteitä vanhoilta yhteiskunnallisilta ajoilta ja monien syiden oikeuttamana on niitä historian ajalla koetettu panna käyttäntöön eri valtioissa sangen kömpelösti ja huonolla menestyksellä. Demokraattinen hallintomuoto poliittisessa valtiossa muuten on sulautumaton mahdottomuus ja tämän tulisi huomata ennenkaikkia niiden sosialistien, jotka uskovat pääsevän yhteiskunnallisiin olosuhteisiin (sosialismin) poliittisen valtion kautta. Lähin demokraattista hallitusmuotoa on n.s. parlamenttilaitos, eli edustajahuone. Jokainen voi kuitenkin helposti huomata, että näissä parlamenteissa ei asioita päättelä kansa itse, vaan ne edustajat mitkä kansan enemmistö parhaassa tapauksessa sinne valitsee. Enemmistön valta, vaikkapa se parlamentin asioista päättelisi-kin ei kumminkaan enää merkitse demokraattista valtaa (kansanvaltaa). Sillä kansan vähemmistö, jää vaikka vaan muutaman äänen vähemmistöä, jää vallan ulkopuolelle. Nämä enemmistön valitsevat edustajat parlamentissa ovat diktaattoreita esille tulevista asioista ja poikkeuksesta joutuvat päättämään toisin kuin valitsijansa ajattelevat joutuen ratkaisemaan sen järjestelmän etujen mukaan mitä parlamenttilaitos itsestään edustaa. Tässä on tarpeellista mainita että palkkatyöläinen tullessaan valtuksi parlamentin jäseneksi, vaikkapa työläis-

ten valitsemanakin, joutuu silloin riistäjain puolesta lainlaadintaan työläisiä vastaan. Sillä poliittinen parlamentti — olkooppa se kuinka demokraattinen hyvänsä — on riistäjain oma keskinäinen hallintolaitos. Jos nyt otaksomme — kuten sosialistit — että teollisuuslaitokset on saatava kansan omaisuudeksi ja niiden kontrolli kansan parlamenttiin käsiin, niin kohta huomaamme, että kansan valitsemat poliittiset diktaattorit eivät kykenisi siihen tehtävään. Poliittinen parlamentti täytyisi muuttua taloudelliseksi, teollisuuksien keskuslaitokseksi. Silloin se ei enää olisikaan poliittinen parlamentti, vaan monien tuotannollisten ja teknillisten edustajain (experttien) virasto, mihin ei enää demokraattisen kansan vaalittavan mukaan yksikään politikointsija voisi päästä edustamaan demokratiaa, vaan sensijaan tuotantotekniikkaa niin tuotannon kuin jaonkin alalta.

Demokraattinen hallintoaate poliittisessa valtiossa on pelkkä haave mikä on vastaisessa suhteessa politiikan kanssa käytännöllisesti. Siksi mennyt historia antaakin tässä kuolettavan todistuksen. Vanhanajan Välimeren valtiot järjestään kaikki koettivat muodostaa hallintojärjestelmänsä demokraattiselle pohjalle, lukuun ottamatta suhdetta orjiin nähden. Ne kansanvaltaiset ajatukset olivat säilyneet tuoreena juuri ohimenneiltä ei-valtiollisilta ajoilta ja uskottiin voitavan niitä toteuttaa vielä valtiossakin. Jokaisessa epäonnistuttiin ja demokraattiset ihannetavat täytyi vaihtaa monarkistisiin tapoihin. Rooman historia ei paljonkaan poikkea toisista tässä suhteessa. Mutta Rooman historia,

samalla kun se on enemmän meille kaikille tunnettua, antaa meille elävimmän esimerkin. Mitä kauemmin Rooman senaatti kuunteli kansanvallan sointuja, sitä enemmän valtio tunsu kulkevasa perikaatoonsa, kunnes vihdoinkin suuren vaaran uhatessa täytyi senaatin antaa omasta tahdostaan Caesarille diktaattori oikeutta mitä vähitellen lisättiin, kunnes Rooma oli täydellisesti keisarien monarkinen valtio. Keskiajan kaupunkivaltiot ovat samoin esimerkkejä. "Hansa-liitot" eivät riittäneet ja vapaaehtoisesti tarjouduttiin lopulta kuninkaan turviin j.n.e. Poliittisen valtion parhain hallintomuoto on monarkia, erittäinkin välttämätöntä silloin kun taloudelliset ristiriidat lyövät kovemmin poliittisten luokkain välillä. Miksi näin?

On jo monasti sanottu että politiikka on tuotantotyön ulkopuolella keinottelevan riistäjäluokan valtaustoimintaa. Tässä valtauskilpailussa kärkevöityy riistäjain väliset eri asteiset edut. Parlamentti muodostuu eduistaan ristiriitaisten jäsentensä jatkuvaksi väittely- ja riitapaikaksi, sikäli enemmän, mitä vaikeammaksi näiden etujen balansseeraaminen käy. Ei löydetä lakiesitysluonnoksia mitkä voisivat parlamenttia tyydyttää, kuluu vuosikausia enenkuin vähänkään tyydyttävä laki saadaan aikaan ja sen jälkeen on kyllin aiheita uudella lakiluonnoksella alkaa korjata juuri valmistunutta. Sillä aikaa kun parlamentit väittelevät lakiesityksistä vuosimääriä, rappeutuu valtio nopeasti. Senlaiseen tilanteeseen ovat nykyiset demokraattiset valtiot järjestään joutuneet ja fascistiset pyrkimykset nopeasti tulevat auttavina muotoina esille. Poliitikalle luonnollisena keinona silloin on luovuttaa parlamentin valta diktaattorille, vaikka se politikointsijain tuloja vähentääkin ja näin demokraatia itse synnyttää hallitsijansa, monarkian.

Yhteiskunnallisia muotoja sensijaan ovat työväestön teollisuusunionit, kuten I.W.W. Yhteiskuntataloudellinen elämä ei tarvitse hallitsijoita, ei myöskään hengenjättäjäisiä, mutta sen sijaan teknillistä työtaitoa tuotannon, jaon, opetuksen ja nautinnon aloilla. Yhteiskunnallinen elämä jakaantuu tuotannon perusteella teknillisiin osastoihin, departmentteihin ja unioihin. Kansanvaltaiset ihanteet toteutuvat uudessa taloudellisessa muodossa ja kansan demokraattinen uskovaisuus häviää teknillisen työtoiminnan noustessa asiain määrääjäksi. Silloin ei tarvita parlamenteja, ei pankkeja, velkakirjoja tai lainatillejä, ei ryöstövuoteja eikä poliiseja. Silloin 99 prosenttia nykyisistä lakikirjoista joutuu tunkiolle vuorostaan ikuisiksi ajoiksi ja kuusikymmentä prosenttia nykyisestä sanakirjastamme löytyviä nimisanoja häviää velkakirjojen ja hintajärjestelmän mukana menneiden aikojen historiallisiksi muistoiksi. Tutkikaamme teollista yhteiskuntarakennetta, jota kohden olemme kulkemassa.

